

Preek over Zondag 4 HC

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 7:1,5,7

Gebed

Schriftlezing: Psalm 5; Romeinen 1:18-31

Zingen: Ps. 5:1,3,4,5

Tekst: Zondag 4

Preek

Zingen: Ps. 76:1,2,3,4

Geloofsbelijdenis

Zingen: Ps. 5:9,10

Gebed

Collecte

Zingen: Gez. 154:1,2,3,4

Zegen

Gehouden te: Baflo, 02-03-14 (14.30 u.)

Preek

Thema: Geen 'escape' uit Gods rechtvaardige greep

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Esc

Op het toetsenbord van computer en laptop zit een toets met het opschrift 'Esc'. Bij smartphone of tablet ook, denk ik. Het is een afkorting van het Engelse woord 'escape'. Dat betekent: ontsnapping, vluchtweg.

De Esc-toets gebruik je voor het opheffen van een opdracht in je computerprogramma. Of wanneer je dat programma wilt verlaten. Je kunt er via Esc weer uit. Ook als er soms eens iets misgegaan is.

Het kan gebeuren, dat je programma zo vastzit, dat ook de escapetoets niet meer reageert, geblokkeerd is. Dat is balen, omdat je dan niet verder kunt. Dat is ellendig. Er zit niets anders op dan je computer opnieuw op te starten. Je moet helemaal opnieuw beginnen. Dat is de enige weg die overblijft.

De boodschap van onze ellende komt hard aan. Uit Gods wet en woord leer ik, dat ik er naar mijn aard op uit ben om God en mijn naaste te haten. Onze natuur is totaal verdorven, zo erg dat er alleen door het ingrijpen van God de Heilige Geest zelf nog iets met ons te beginnen valt. Een nieuw begin, een nieuwe geboorte, van bovenaf en uit water en Geest, zoals Jezus zegt tegen Nikodemus.

Die boodschap ligt ons niet. Dat schuurt en doet pijn. We proberen dus te redden wat er te redden valt. We drukken de escapetoets in om te ontsnappen, om een uitvlucht te bedenken om aan God en zijn rechtvaardig oordeel te ontkomen.

In zondag 4 leren we belijden, dat deze escapetoets tot drie keer toe geblokkeerd is. Daarmee zijn alle vluchtwegen afgesneden. Ontsnappen aan God is onmogelijk. Vluchten kan niet meer.

Het evangelie leert ons dat ook niet te willen. Want overgeleverd zijn aan de rechtvaardige en barmhartige God is geen ramp. Hij wil je vasthouden, ook wanneer Hij de zonden in je leven duidelijk niet kan hebben. Wanneer Hij met een rechtvaardig oordeel moet komen over mij en mijn ongehoorzaamheid en afval.

Dus:

Geen 'escape' uit Gods rechtvaardige greep

2. Claim

God houdt ons in zijn greep. Hij heeft een claim op ons en laat die niet los. Dat klinkt heel bedreigend.

Als je in de greep van iemand of iets bent, dat is dat meestal negatief. Een land in de greep van een dictator. Denk aan Noord-Korea. Ouderen of jongeren in de greep van de alcohol, drugs of games. Mensen in de greep van satan. Verschrikkelijk. Vluchten dus, wanneer het nog kan!

Als God ons in zijn greep houdt, is het anders. Het is een rechtvaardige greep. Want God is God. Hij is rechtvaardig en barmhartig.

Gods hart gaat uit naar de mens. Daarom grijpt Hij hem bij zijn lurven. Zoals een vader zijn kind soms bij zijn nekvel pakt en zegt: "Blijf hier. Ik moet nu eens met je praten. Vertel wat je voor verkeerde dingen hebt gedaan."

God zegt bewogen: "Hier jij, mens! Adam, waar ben je?" Zo lezen we het al in Genesis 3:9. Gods hart gaat uit naar de mens en roept hem ter verantwoording. "Waar ben je? Wat heb je gedaan?" Dat blijft God doen, ook bij ons. Hij verbreekt het contact niet. Hij verbreekt ook zijn verbond met de mensen niet. Wij deden dat van onze kant wel. We zegden de gehoorzaamheid aan God op en luisterden naar die andere stem, niet uit de hemel.

God houdt zijn aanspraak op de mens, die hij geschapen heeft. Een rechtmatige claim is dat.

De HEER strekt zijn hand naar ons uit en pakt ons beet. Dat vinden we als zondige mensen niet fijn. We zijn net als Adam bang voor God. We willen ons verstoppen. We willen God ontvluchten en stribbelen verschrikkelijk tegen. We slaan en schoppen van ons af om maar te kunnen ontvluchten.

We kennen zo'n beeld van de televisie. De politie arresteert een inbreker of betogers. Die slaan, schoppen, worstelen om aan de greep van de agenten te ontkomen. Als ze de kans krijgen gebruiken ze zelfs wapens.

Zo reageren wij ook, als God ons vastpakt en ter verantwoording roept. Wij zijn van die tegenstribbelende kinderen voor God. Arrestanten die loeren op een kans om te ontsnappen. We proberen op alle manieren om onder Gods claim uit te komen.

"Kan ik er wat aan doen?" Dat zeggen we graag. "Ik ben nu eenmaal zo. Dat weet u toch ook wel, Heer?"

"Is het wel rechtvaardig van u, dat u dingen van mij vraagt, die ik niet kan opbrengen?" (Nog een grote mond ook...)

"Doet God de mens dan geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet doen kan?"

Ik kan Gods wet niet volbrengen. Dat heeft de HEER mij zelf geleerd. En dat moet ik toegeven. Maar moet God zijn eisen dan niet wat dimmen? De lat een flink stuk lager leggen? Dan hoeven wij niet meer zo hoog te reiken en kunnen we proberen dat niveau tenminste te halen.

Van een kikker plukt men geen veren, zegt het spreekwoord. En als je failliet bent, kan geen schuldeiser meer iets van je vangen.

Zo realistisch moet de HEER dan toch ook zijn. Vinden wij. En we drukken de escapetoets in, voor de eerste keer. Maar die blijkt geblokkeerd.

"Nee," klinkt het kort en krachtig. "Nee, God doet de mens geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet doen kan." De Bijbel zegt: 'Gods claim is rechtmatig. God schiep de mens zo, dat hij dit kon doen. Daarvoor had God hem de gaven gegeven. Hij had hem daarvoor toegerust met verstand, wil en gevoel.

"God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was." (Gen. 1:31)

God is niet veranderd. Hij heeft niet de verkeerde keus gemaakt. Hij hoeft de mens geen no claim korting te geven op zijn eisen. Dat zou niet recht zijn van God. Het zou Hem ongeloofwaardig maken. Hij zou dan net zo zijn als ons. Misschien uitvergroot, zoals de heidenen hun goden hebben gezien.

God is God en Hij is niet veranderd na de zondeval. Hij is dezelfde die Hij was en zal het zijn tot in eeuwigheid. Ook in zijn rechtvaardigheid, dat is zijn trouw aan zichzelf en aan zijn woorden.

Wij zijn veranderd. Wij, mensen, hebben de verkeerde keus gemaakt. God niet.

"Maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen, op ingeving van de duivel en door moedwillige ongehoorzaamheid, van deze gaven beroofd." Zegt de catechismus.

De mens koos ervoor om niet meer naar God te luisteren. Hij raakte zijn gaven niet kwijt door een brutale roofoverval van buitenaf. Maar hij gooide Gods gaven zelf weg. Toen kon de mens inderdaad niet meer doen, wat God in zijn wet van hem eist. Daar ben ik zelf schuldig aan. Dat heb ik zelf op mijn geweten. Maar ik wil het zo graag naar iemand anders toeschuiven. Naar mijn naaste. Naar God zelfs.

Maar het is moedwillige ongehoorzaamheid zegt onze Meester in de Bijbel en de catechismus.

Ja, God rekent wel met die andere stem, met de ingeving van de duivel. Je zou dat, voorzichtig gezegd, een verzachtende omstandigheid kunnen noemen. Maar het doet niets af van onze verantwoordelijkheid als mensen.

Het blijft moedwillige ongehoorzaamheid, ook al werd Eva door de slang verleid.

Want Adam en Eva kenden de stem en de geboden van God heel goed.

De HEER hoeft dus niet in te binden. Hij blijft rechtvaardig en maakt zichzelf ook niet ongeloofwaardig door de voorwaarden en bepalingen van het verbond te veranderen. Gods claim op ons en op onze gehoorzaamheid is rechtmatig.

Daarmee doet hij ons geen onrecht. Hij houdt ons beet. We komen niet van Hem los. Vluchtweg 1 is radicaal versperd.

Hoe is het met vluchtweg 2? We gaan het zien.

3. Toorn

De leerling doet een tweede poging om aan Gods rechtvaardige greep te ontsnappen. Doet de escapeknop het nu wel? Laten we het eens over een andere boeg gooien, de boeg van Gods vergevingsgezindheid of wat daar op lijkt.

'Oké, het is ongehoorzaamheid en afval van mij, wanneer ik Gods geboden niet kan en wil volbrengen. Maar de HEER kan dat toch wel door de vingers zien? Vergeven is toch Gods vak? God doet toch niets liever dan dat...'

Dat is waar. God vergeeft graag en van harte de zonden en de ongerechtigheid van zijn volk. Maar dat is geen doekje voor het bloeden. Gods zegt niet snel: 'Zand erover en klaar is kees.'

De HEER doet niet gemakkelijk over onze zonde en ongehoorzaamheid. Onze zonden zijn Hem niet om het even. Integendeel, Hij haat de zonde en de ongerechtigheid met heel zijn ziel.

David belijdt in Psalm 5:

*"U bent een God die zich niet verheugt in het kwaad,
bij u is de misdaad niet welkom.*

*Gewetenlozen houden geen stand
onder de blik van uw ogen.*

U haat allen die onrecht doen,

leugenaars richt u te gronde.

*U verafschuwt, HEER,
wie bedriegt en bloed vergiet.” (Ps. 5:5-7)*

God heeft geen plezier in goddeloosheid, wanneer mensen Hem de rug toekeren en niet met Hem rekenen. Hij vindt dat verschrikkelijk. Want het is zo vreselijk in strijd met zijn goddelijke liefde en heiligheid.

Het krenkt Gods liefde. Het raakt Hem diep in zijn hart dat de mens zo tegen Hem ingaat.

Voorbeeld: Jouw kind, van wie jij verschrikkelijk veel houdt, trapt jou op je hart, wil niks meer met jou te maken hebben en gaat vol haat bij je weg. Dat doet ontzettend pijn. Veel meer dat wanneer een onbekende of een vijand je uitmaakt voor rotte vis. Je voelt je diep gekrenkt, zeer verdrietig en oprecht boos.

Zo reageert God, als wij zijn liefde krenken en Hem en zijn geboden voor gezien houden. Zijn toorn vlamt op.

Die toorn is de felle spits van Gods liefde. Als de felle vlam van een lasapparaat. God kan het niet hebben als wij mensen Hem afwijzen. Versmade liefde reageert heftig.

God is met ons bewogen. Daarom is zijn toorn niet een onbeheerste uitval in onze richting, geen onbekookte aanval van blinde woede. God is geen mens...

Gods toorn staat onder de controle van zijn liefde en zijn goedheid. Zijn toorn is heilige toorn, echt en fel.

De catechismus gebruikt in vraag en antwoord 10 ook sterke taal.

"Wil God zo'n ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?"

Beslist niet, maar God vertoont Zich verschrikkelijk, zowel over de zonde die ons aangeboren is als over de zonde die wij doen."

Het valt op hoe zorgvuldig de catechismus formuleert. Er staat niet: God vertoont zich verschrikkelijk over ons of over de mensen in het algemeen. Maar Hij vertoont zich over onze zonden. Zo belijden Jezus' leerlingen dat.

Gods toorn gaat vooral over mensen die bewust en volhardend de weg van ongehoorzaamheid en goddeloosheid kiezen. Wanneer mensen zonde als levensprincipe hebben.

Dat is het type mensen dat David in Psalm 5 en andere psalmen noemt: de bozen, de bedrivers van ongerechtigheid. Over hen stort God zijn toorn uit. En hoe het principe van die toorn werkt schetst Paulus in Romeinen 1:18 en volgende verzen.

"En vanuit de hemel openbaart Gods toorn zich over al het kwaad en onrecht van hen die met hun onrechtvaardigheid de waarheid geweld aandoen. Want wat een mens over God kan weten is hun bekend omdat God het aan hen kenbaar heeft gemaakt." (Rom. 1:18,19)

De mensen zijn dwaas geworden. Ze hebben God de rug toegekeerd. Ze hebben ervoor gekozen voor zichzelf goden te maken. Zo hebben ze God ingeruild voor eigen bedenksels.

En dan laat God hun ook de gevolgen van hun keus zien en voelen. Dat is Gods toorn. Zo werkt die. Dat is zijn principe: God laat de mensen de gevolgen van eigen verkeerde keus zien en voelen.

De mens kiest voor Gods toorn, wanneer hij God vaarwel zegt. Dat blijkt al in Genesis 3. God komt met zijn vloek over man, vrouw en aarde: de mensen moeten het paradijs verlaten en komen in de ellende.

Hoe verschrikkelijk het in de menselijke samenleving wordt, wanneer Gods toorn werkt, tekent Paulus met schrille woorden uit in het vervolg van Romeinen 1. God geeft mensen over aan onreinheid en onrecht.

Paulus zag het in zijn dagen. Wij zien het in onze eeuw.

Gods toorn is zichtbaar in onze wereld. Mensen achten beneden hun waardigheid om God te erkennen. Daarom *"heeft God hen overgeleverd aan hun eigen onbetrouwbaarheid en doen ze wat verwerpelijk is."* (Rom. 1:28) En er volgt een hele waslijst van onheiligheid en zondig leven.

De mensen kiezen daarvoor. God geeft hen daaraan over, wanneer ze niet naar Hem luisteren willen. Dat is rechtvaardig van God. Zo heeft Hij het gezegd. Hij laat hen gaan op eigen gekozen wegen.

Maar het doet God verschrikkelijk pijn. Want daarvoor heeft Hij de mens niet geschapen. God geeft hen over tot ze echt vastlopen. Hij wil dat wij dat gaan erkennen.

God laat mensen soms met het hoofd tegen de muur lopen, zodat ze schrikken en zich omkeren naar Hem toe.

Zo is God ook. Zo heftig is zijn afkeer van de zonde, dat Hij zijn eigen Zoon naar de aarde stuurt om zich te laten treffen door Gods toorn. Om zich te laten verbranden onder de felle vuurvlam van Gods gekrenkte liefde. Zo lief heeft God ons. Zo lief heeft God de wereld.

Gods toorn is de omlijsting van de verzoening. Wij moeten goed weten wat voor een God met ons verzoend wil zijn door Jezus Christus. Voor ons staan Gods toorn en zijn gestrengheid in de veilige context van Gods goedheid en zijn liefde. Dankzij Jezus Christus. Antwoord 10 van de catechismus wil ons naar Hem toe drijven.

Daarom is ook onze tweede vluchtweg geblokkeerd. De escapetoets werkt ook nu niet.

4. Recht

Nog een derde ontsnappingspoging doet de leerling. Hij komt met een ijzersterk argument, zo te zien. Dat zat er al aan te komen in de vorige vraag en antwoord.

"God kan onze ongehoorzaamheid toch wel door de vingers zien?" Nee dus, zo is God niet. Hij is rechtvaardig. Hij wil onze ongehoorzaamheid en afval door een rechtvaardig oordeel straffen in tijd en eeuwigheid.

Dat is een kwestie van Gods trouw en rechtvaardigheid. Hij is niet onbetrouwbaar en veranderlijk.

"Maar God is toch ook barmhartig?" Zo roepen we uit. Dat zegt Hij nota bene zelf.

Dat is helemaal waar. Maar onze Meester leert ons dat we dat niet mogen uitspelen tegen Gods rechtvaardigheid. Wij mogen geen tegenstelling in God construeren.

God is één, in zijn liefde en zijn toorn. In zijn barmhartigheid en zijn rechtvaardigheid.

Wij maken dat heel moeilijk mee. Wij denken: het is het één of het andere. Zo zitten wij in elkaar. God dus niet!

Wij mogen niet de barmhartigheid van God benadrukken ten koste van zijn rechtvaardigheid. Het omgekeerde mag evenmin. Dat is net zo schadelijk voor ons geloof en onze liefde tot God.

God wil onze ongehoorzaamheid en afval straffen met een rechtvaardige straf. Daar heeft God het volste recht toe, leer ik erkennen. God staat in zijn recht, wanneer Hij de zonde die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste straf bestraft, de eeuwige straf aan lichaam en ziel.

Weer een voorbeeld: Het maakt nogal wat uit of ik mijn vriend een keer een klap geef of dat ik de koning of de koningin in het gezicht sla. Dan schend ik de majesteit en verneder hem / haar. Ik wordt opgepakt en moet terechtstaan.

Maar als ik nu God, de allerhoogste majesteit, een klap in zijn gezicht geef, niet één keer, maar telkens weer... Als ik God wil vernederen, Hem en zijn liefde krenk, zou Hij dan niet goddelijk verontwaardigd zijn en komen met de zwaarste straf die er is? Dat is toch recht!? Gods recht?

Ik wordt dus gearresteerd, in de kraag gepakt door God zelf. En mij wacht de eeuwige straf aan lichaam en ziel.

Gods straf is gerechtvaardigd. Ik heb het verdiend. Dat moet ik leren erkennen. En ik kan mij niet loswrikken uit zijn greep, wat ik ook probeer of bedenk. Alle vluchtrouten zijn geblokkeerd en afgesneden. Geen ontsnapping mogelijk. De escapetoets werkt niet, hoe vaak ik hem ook indruk.

God houdt ons beet. En dat is maar goed ook. Want Hij zelf wijst ons de enige en echte vluchtweg: Jezus Christus, de Middelaar, die Hij gezonden heeft.

Er is toch een vluchtweg. Wij hebben hem niet bedacht: de vluchtweg naar boven, naar God zelf via Jezus Christus. Daar komen we uit aan het eind van zondag 4. Dat was uiteindelijk de rode draad.

Amen.